

Delgivningskvitto

Herbert Saak
Rallvägen 6
178 91 Munsö

Ansökan om strandskyddsdispens och anmälan om vattenverksamhet avseende muddring, uppläggning av muddermassor och anläggande av konstgjord ö vid fastigheten Munsö-Ekeby 4:63 i Ekerö kommun

Beslut

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen förbjuder de anmälda vattenverksamheterna.

Strandskydd

Länsstyrelsen avslår ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 15 § miljöbalken (MB) för muddring, uppläggning av muddermassor och anläggande av konstgjord ö vid fastigheten Munsö-Ekeby 4:63, i enlighet med ansökan och bifogade beslutskartor.

Redogörelse för ärendet

Herbert Saak inkom den 2 juni 2014 som representant för Munsö-Ekeby Tomtägarförening med en ansökan om strandskyddsdispens samt en anmälan om vattenverksamhet gällande muddring, utfyllnad i strandzon och anläggande av en konstgjord ö på fastigheten Munsö-Ekeby 4:63 i Ekerö kommun. Den anmälda muddringen har måtten 30 x 40 x 0,5 meter och ska utföras längst in i viken intill strandzonen. Av muddermassorna ska man göra en utfyllnad i strandzonen samt skapa en konstgjord ö med måtten 50 x 5 x 1 meter. Öns fundament ska utgöras av större sten. Stenfundamentet ska förses med en geotextilduk på vilken muddermassorna ska vila. Muddermassorna ska även användas till att "räta ut" befintlig strand genom att fylla denna med 15 x 2 meter muddermassor samt större sten. Aktuell botten består av lera.

Tomtägarföreningen har idag sex stycken 60 år gamla bryggor lite längre ut i viken som är exponerade för totalt 4 km öppet vatten. Landhöjningen har gjort att det idag är för grunt för båtar vid dessa bryggor. Syftet med den konstgjorda ön att skapa cirka 30 nya vind- och vågskyddade båtplatser och att man därmed slipper åtgärda de isskadade och vind- och vågutsatta bryggorna längre ut i viken kring vilka det dessutom föreligger muddringsbehov. Den nu anmälda muddringen ska

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

utföras mellan den nya strandlinjen och den konstgjorda ön. Aktuella åtgärder innebär att tomtägarföreningen tar ett helhetsgrepp gällande tomtägarföreningens akuta brist på brukbara bryggor och lösningen kommer enligt sökanden att lösa föreningens bryggbehov för kommande decennier. De befintliga bryggorna är i dåligt skick och rester av raserade bryggor försämrar vattencirkulationen i viken. Tillsammans med landhöjningen innebär detta att det under sommarmånaderna vid stiltje uppstår olägenheter då alger och förmultnade växtmaterial bildar en illaluktande sörja.

Sökanden har på Länsstyrelsens begäran kompletterat ansökan med en miljökonsekvensbeskrivning som sammanfattningsvis menar att aktuell vik befinner sig i ekologiskt förfall och att de ansökta åtgärderna kan skapa en ekologisk förbättring av hela området. Den konstgjorda ön kommer enligt sökanden skapa fina häckningsplatser åt fåglar och åtgärderna kommer även bidra till större vattencirkulation och därmed påverka Mälarens vattenkvalitet positivt. Den ansökta åtgärdernas utförande kommer anpassas i tid för att åsamka fisk- och fågelliv så lite åverkan som möjligt. Aktuell fastighet ägs av Munsö-Ekeby Tomtägarförening.

Remisser

Anmälan har gått ut på remiss till omkringliggande fastigheters ägare, Ekerö kommuns miljönämnd, Ekerö kommuns byggnadsnämnd samt Sjöfartsverket. Sjöfartsverket har inget att erinra mot den anmälda vattenverksamheten. Ekerö kommuns miljökontor skriver i sitt yttrande gällande vattenverksamheten att de inte har något emot den anmälda muddringen men att de planerade utfyllningarna kan strida mot gällande detaljplan. I gällande detaljplan anges att aktuellt vattenområde inte får utfyllas eller överbyggas i annan mån än vad som erfordras för båtbygg och dylikt.

Ekerö kommuns byggnadsnämnd har gällande ansökan om dispens från strandskydd avgivit följande yttrande: "Om särskilda skäl föreligger för strandskyddsdispens beträffande muddring, uppläggning av muddermassor och anläggande av konstgjord ö, bör Länsstyrelsen bevilja dispens från strandskyddsbestämmelserna". Vidare har nämnden anfört att det är tveksamt om särskilda skäl föreligger. Man ställer sig frågande till om åtgärden kommer att ge önskad effekt då upplagda muddermassor, som ska skydda mot vågor, troligtvis ger sämre vattencirkulation vilket i sin tur skulle kunna medföra att området snabbare växer igen. Om muddring ska ske bör massorna transporteras bort och inte läggas upp på platsen.

Fastighetsägaren till Munsö-Ekeby 1:85 har inkommit med ett yttrande i vilken denne motsätter sig den anmälda åtgärden. Fastighetsägaren anger att den ansökta åtgärden, med hänsyn till dess stora areal och dess påverkan på omkringliggande miljö, bör tillståndsprövas i domstol. Fastigheten Munsö-Ekeby 1:85 tangerar

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

både muddringen och den anmälda konstgjorda ön. Fastighetsägaren befarar att en konsekvens av åtgärderna kommer bli ökad båttrafik på hennes fastighet. Därtill anges det i yttrandet att viken hyser den rödlistade fisken lake.

Martin Strömgård, ägare till Munsö-Ekeby 4:83 m.fl. har inkommit med ett yttrande som också motsätter sig de ansöka åtgärderna. Fastighetsägaren framför att befintlig strand, som på grund av sin långgrundhet är lämplig för småbarn, tangerar det aktuella åtgärderna och efterfrågar ett resonemang kring hur viken ska kunna hysa både båtplatser och badande småbarn. Fastighetsägaren påpekar att vattencirkulationen i inre delen av viken idag är låg och inte bör försämrats ytterligare.

Anmälaren har fått bemöta samtliga yttranden gällande vattenverksamheten och skriver att båttrafiken inte kommer öka på fastigheten Munsö-Ekeby 1:85 då in- och utfart till bryggorna enbart kommer att ske mot öst. Gällande yttrandet från Munsö-Ekeby 4:83 m.fl. anger sökanden att borttagande av vass kommer att öka vikens cirkulation samt att befintlig strand inte kommer att påverkas av varken muddringen eller utfyllnaderna. Gällande den rödlistade fisken lake så finns den enligt sökanden i överflöd i aktuell vik. Anmälaren anser inte att anläggande av en konstgjord ö strider mot gällande detaljplan då ön ifråga erfordras för anläggande av båtbyggor.

Lagstiftning

Vattenverksamhet

Enligt 11 kap. 3 § MB utgör bl.a muddring, pålning och utfyllnader samt uppförande av anläggningar i vattenområden en vattenverksamhet. Enligt 11 kap. 3 § MB utgör bl.a. grävning i vattenområden en vattenverksamhet. 11 kap. 6 § MB anger att en vattenverksamhet får bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den.

I enlighet med 11 kap. 9a § MB kan vissa vattenverksamheter, istället för att tillståndsprövas, anmälas till Länsstyrelsen. Vilka vattenverksamheter som kan anmälas finns redovisade i 19 § förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenverksamheter. En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § MB meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken ska efterlevas.

Strandskydd

I enlighet med 7 kap. 18 b § MB får kommunen i normalfall ge dispens från strandskyddsbestämmelserna om det finns särskilda skäl. Med hänvisning till 19 kap. 3 § MB får dock Länsstyrelsen, när ett anmälningsärende enligt 11 kap. 9 a §

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

första stycket MB handläggs och även strandskyddsfrågan ska prövas, fatta beslut om strandskyddsdispens. Skälet är att prövningen i ärendet på så sätt samordnas.

Enligt 7 kap. 13 § MB gäller strandskydd vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Av 7 kap. 26 § MB framgår att två förutsättningar ska vara uppfyllda för att strandskyddsdispens ska kunna medges:

1. Särskilda skäl föreligger.
2. Dispensen är förenlig med strandskyddets syften.

Som särskilda skäl för dispens från strandskyddet får man enligt 7 kap. 18 c § MB beakta endast om det område som dispensen avser:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Av förarbetena till strandskyddslagstiftningen (prop. 2008/09:119, sid. 104) framgår att de omständigheter som räknas upp som särskilda skäl i 7 kap. 18 c § MB är uttömmande.

Enligt proportionalitetsprincipen i 7 kap. 25 § MB får en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i kapitlet inte gå längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddsbestämmelserna ska tillgodoses. Bestämmelsen innebär att det vid prövningen om särskilda skäl föreligger ska göras en intresseavvägning där hänsyn även tas till enskilda intressen. Den medför dock inte en möjlighet att meddela dispens med beaktande av andra omständigheter än de som anges i 7 kap. 18 c § MB.

Strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att strandskyddet i normalfallet har företräde framför andra allmänna eller enskilda

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

intressen och möjligheten att besluta om undantag från strandskyddet ska tillämpas med stor restriktivitet (prop. 2008/09:119, sid. 53).

Enligt 2 kap. 6 § tredje stycket MB får en dispens inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen, om inte avvikelserna är så liten att syftet med planen eller områdesbestämmelserna inte motverkas.

Länsstyrelsens bedömning

Vattenverksamhet

En anmälan om vattenverksamhet kan enligt rådande lagstiftning inte strida mot en detaljplan, detta då lagstiftningen endast reglerar sådana förfaranden när det gäller dispenser och tillstånd. Anmäld ö samt fyllning i strandzon kan därför inte förbjudas av skäl som syftar till vad som är reglererat inom gällande detaljplan.

Hovgårdsfjärden med angränsade vatten är ett av de mest värdefulla områdena i Mälaren. Vattenkvaliteten är god och området hyser en mycket hög biologisk diversitet. Området är viktigt för småsvalting som utgör en endemisk art som i Sverige endast finns i Mälaren och Bottenviken. Sverige har ett internationellt ansvar att bevara småsvaltingens livsmiljöer. Både muddringar och småbåtshamnar är i det åtgärdsprogram som Naturvårdsverket tagit fram ett hot mot småsvalting.

Anmäld muddring ska enligt anmälan utföras i direkt anslutning till stranden. Länsstyrelsen bedömer att man i syfte att bevara goda livsvillkor för vattenlevande växter och djur bör undvika muddring i strandzonen. De grunda zonerna närmast stranden utgör de mest känsliga och värdefulla områdena för djur- och växtliv i vattenområdet. En muddring innebär en kalavverkning av botten med ett ökat vattendjup samt en lägre vattentemperatur på våren vilket inte har en positiv påverkan på vattnets växt- och djurliv. Därtill är undervattensväxter och rötter i grunt vatten en faktor som starkt styr närvaron av fisk. Utöver effekten av själva muddringen tillkommer även effekterna av de båtar den konstgjorda öns framtida bryggor och som därmed sannolikt kommer orsaka uppgrumling och erosion av bottensediment. Olägenheten för vattenmiljöns naturvärden av en muddring i vikens strandzon i syfte att möjliggöra båttrafik överstiger enligt Länsstyrelsens bedömning fördelarna ur allmän och enskild synpunkt. Anmäld muddring anses därmed inte uppfylla kriterierna i enlighet med 11 kap. 6 § MB.

Länsstyrelsen förordar samlokalisering av båtar. Dock bedömer Länsstyrelsen att anläggande av en ö inne i viken innebär en alltför stor negativ påverkan på vattnets djur- och växtliv och att det därtill föreligger en risk att den konstgjorda ön kommer påverka vikens vattencirkulation negativt. Gällande fyllning med muddermassor i strandzonen bedömer Länsstyrelsen åtgärden som olämplig då muddermassor per definition klassas som avfall. Muddermassor är näringsrika och

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

innehåller inte sällan rester av t.ex. båtbottnfärger. Fyllningen saknar enligt Länsstyrelsens bedömning ett tydligt syfte och en eventuell fyllning bör göras med renare massor. Länsstyrelsen bedömer att ovanstående åtgärder inte uppfyller kriterierna i enlighet med 11 kap. 6 § MB.

Sammanfattningsvis finner Länsstyrelsen skäl att förbjuda samtliga delmoment i anmälan om vattenverksamhet.

Strandskydd

Hela Mälaren är utpekad som nationellt värdefull ur naturvårdsperspektiv samt nationellt särskilt värdefull ur fisk- och fiskeperspektiv. Grunda vikar erbjuder generellt goda förutsättningar för växt- och djurlivet. Vassbevuxna områden utgör viktiga miljöer för ungstadier av flera fiskarter. Långgrunda, vegetationsbeksädda bottnar tillhandahåller viktiga uppehållsplatser för ett flertal fiskarter. Naturvärdena bedöms därför vara stora i området. Det är viktigt att bevara kvarvarande miljöer, som är av betydelse för växt- och djurlivet, så intakta som möjligt.

Muddringen syftar, enligt ansökan, till att möjliggöra fortsatt användning av viken som plats för båtbygggar. Det aktuella vattenområdet utgör en grund vik som till största delen är bevuxen med ett vassbälte. Området som är tänkt att muddras utgörs idag av ett obebyggt naturområde. Väster om området finns en handfull bygggar av varierande storlek, som finns beskrivna i ansökningshandlingarna. Mot bakgrund av de naturliga förutsättningarna i en vik utsatt för uppgrundning och med stora naturvärden är platsen illa vald som båthamn. Flera av bygggorna är dock anlagda för länge sedan och såvitt Länsstyrelsen känner till lovligt. Det kan därför finnas anledning att pröva om förutsättningar för strandskyddsdispens föreligger för förlängning av dessa bygggar i syfte att nå djupare vatten. Eventuella tillkommande bygggar bör dock placeras i ett område med bättre förutsättningar. I en sådan prövning måste dock beaktas att det enskilda intresset av att anlägga nya bygggar enligt praxis anses vara begränsat när ett område nås via fast vägförbindelse.

Området omfattas av byggnadsplan för Ekeby 1:3, 4:21, 4:27, 4:42, 4:48, 4:57 och 4:63 fastställd den 27 september 1961. Berört område betecknas i planen som vattenområde. Av planbestämmelserna framgår att vattenområde inte får utfyllas eller överbyggas i annan mån än som erfordras för båtbygggar eller dylikt.

Av Länsstyrelsens beslut den 28 februari 1980 (dnr 11.123-14-75) om precisering av strandskyddet framgår att i stadsplaner och byggnadsplaner som fastställts före 1 juli 1975 skall strandskydd gälla i vattenområde intill 100 m från strandlinjen och i byggnadsplaner dessutom inom allmän plats (parkmark och vägar) intill 100 m från strandlinjen.

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

Den konstgjorda ön är avsedd att placeras inom det område som är betecknat som vattenområde i detaljplanen. Länsstyrelsen gör bedömningen att tillskapandet av den föreslagna konstgjorda ön strider mot detaljplanen och att en utfyllnad av den omfattningen inte kan anses utgöra en sådan liten avvikelse som avses i 2 kap. 6 § 3 stycket MB. Visserligen visar ansökningshandlingarna att båtbyggor är tänkta att anläggas i anslutning till ön, men planförfattarens avsikt med planbestämmelsen får tolkas som att det ska bevaras som öppet, men med möjlighet att anlägga båtbyggor. Den föreslagna åtgärden strider således mot detaljplanen, vilket i sig utgör hinder mot att medge strandskyddsdispens. Vidare kan konstateras att en konstgjord ö riskerar att ytterligare försämra vattencirkulationen i viken.

Om den föreslagna muddringen skulle genomföras försvinner naturvärdena i muddringsområdet. Det finns även risk för att grumlande sediment, i ett senare skede, sprids över ett större område som resulterar i ytterligare negativ påverkan på växt- och djurlivets förutsättningar. Det är också troligt att ytterligare muddringar behöver genomföras med jämna mellanrum, för att området fortsättningsvis ska kunna utnyttjas på det i anmälan avsedda viset. Återkommande muddringar har negativ påverkan på det växt- och djurliv som hunnit återhämta sig sedan föregående muddring. Eftersom muddring syftar till att möjliggöra anläggande av båtbyggor i området bör även bryggornas och båtarnas påverkan tas med i bedömningen. Tillkommande bryggor med tillhörande båtar riskerar att skugga ut bottenvegetation som är viktig för naturvärdena. Vid grund botten rivs sediment upp av båtarnas propellrar och sprids i området. Naturvärdena skadas även av läckage av gifter från båtar och deras motorer.

Den obebyggda delen av viken bedöms vara allemansrättsligt tillgänglig. Att anlägga den konstgjorda ön och framledes bebygga området med bryggor enligt sökandens planer bedöms hindra och avhålla allmänheten från att nyttja området på det sätt som är möjligt idag. Åtgärderna ger således en oacceptabel påverkan på strandskyddets allemansrättsliga syfte.

Vid en avvägning enligt proportionalitetsprincipen i 7 kap. 25 § MB mellan de allmänna intressen som strandskyddet ska skydda, och sökandens enskilda intresse av att utföra aktuella åtgärder, bedömer Länsstyrelsen att strandskyddets allmänna intresse här väger tyngre. Särskilda skäl för strandskyddsdispens saknas och åtgärderna bedöms även strida mot strandskyddets syften. Strandskyddsdispens för muddring, uppläggning av muddermassor och anläggande av konstgjord ö medges därför inte.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga.

Datum
2016-07-12

Vår beteckning
535-19724-2014

Emma Kihlberg
Miljöhandläggare

Ewa Andrén Holst
Planhandläggare

Bilagor

1. Hur man överklagar

Kopia

Ekerö kommun, Miljö- och stadsbyggnad, Box 205, 178 23 Ekerö
Ekerö kommun, Byggnadsnämnden, Box 205, 178 23 Ekerö
Brita Schwarz, Bengt Färjares Väg 11, 182 77 Stocksund
Åsa Helena Elisabeth Ahlin, Hjortvägen 1, 141 40 Huddinge
Per Uno Klintberg, Rallvägen 11, 178 91 Munsö
Anne Anger, Malmskillnadsgatan 45, 111 38 Stockholm
Svend Enger, Rallvägen 12, 178 91 Munsö
Martin & Katarina Strömgård, Sockenvägen 613, 128 47 Bagarmossen
Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se
Akten